

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula I. Identias major praesupponit minorem

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Regularum Philosophicarum

DISPUTATIO XIX.

continens

REGULAS IX.

pertinentes ad doctrinam

EJUSDEM, DIVERSI, ET
DISTINCTIONIS.

A Ntequàm iis, quæ ad unum pertinent, valedicamus, & ad alia progressum faciamus, exhibendus erit Titulus de *Identitate & Diversitate*, quò & *Distinctio* pertinet. Nam *identitas* est quædam unitas, ut habet Aristoteles *V. Metaph. c. IX. t. 16.* *Diversitas* autem *identitati* opponitur, & quia multæ & notatu dignissimæ de oppositis occurrunt Regulæ, oppositio verò sub *diversitate* comprehenditur, idèo huic Titulo Regulæ de oppositis subjungimus. Ego jam

REGULA I.

Identitas major præsupponit minorem.

I. Tribus modis dicit Aristoteles *I. Top. Cap. VII.* aliqua dici eadem, numero nimirum, ut vestis & indumentum, Marcus Tullius & Cicero; *Specie*, ut Socrates & Callias; *Genere*, ut homo & leo. Sed *V. Metaph. c. VI. t. 12.* præter hos modos ponit *quartum*, quo aliqua dicuntur unum vel *idem analogiâ*, quorum scilicet quippiam sic se

Ecc 3 ha-

habet ad aliquid, sicut aliud ad aliud, ut fons & cor: sicut enim se habet fons ad amnem: ita cor ad animal.

II. Neque in hōc inconstantia aut contradictionis arguendus est Aristoteles: quod scilicet unō in locō plures modos unius vel ejusdem constituit, quā in alterō, quia expresse *cit. Cap. VII. Lib. I. Topic.* inquit, *λε ὅς ἐσ τὸ πῶ* seu rudi Minerā genera ejusdem proponere.

III. Est autem sensus Regulæ: *Omnia, quae eadem numero, sunt, eadem esse specie, & quae eadem specie, genere etiam eadem esse, & quae genere eadem, analogiā quoque eadem esse, & per consequens, quae numero eadem sunt, etiam genere & analogiā, & quae eadem specie, etiam analogiā eadem esse, non tamen vice versā.* Non enim omnia, quae specie eadem sunt, numero eadem sunt: ut patet de Petro & Paulō, qui specie idem sunt, numero autem differunt. Neque omnia, quae genere eadem sunt, specie quoque conveniunt: ut leo & homo. Neque omnia, quae analogiā eadem sunt, genere eadem sunt: ut fons & cor.

IV. Proponit istam doctrinam clarissimè Philosophus *cit. t. 12. V. Met.* his verbis: *Semper autem posteriora sequuntur priora, v. g. quaecunque numero unum sunt, ea omnia & specie unum sunt, quae autē specie, non omnia numero, sed genere unum omnia, quaecunque & specie, quaecunq; verò sunt unum genere, non omnia specie, sed analogiā, quae*

autem
Maxim
Aristot
specifi
um illa
V. v

tates. I
quod n
Aristo
ratione
men no
cipso
hic au
non fu
& au

VI.
am, su
cibus
singul
Met
specie
sub eā
quae s
nem f
seque

VI
que u
ea, q
unum

autem analogiâ unum, non omnia etiâ in genere. Maxima igitur identitas est numerica, quod & Aristoteles *c. VII. L. I. Top.* testatur; minor est specifica; adhuc minor generica; minima omnium illa est, quæ est κατ' ἀναλογίαν.

V. Verùm hic sese offerunt nonnullæ difficultates. I. Quod aliquid potest esse numerò unum, quod non sit unum specie: quod aperte testatur Aristoteles *I. Phys. r. 60.* ubi dicit, id, quod in generatione subicitur, etsi unum numerò est, specie tamen non esse unum, ut, cum ex ἀνθρώπων aut homine ἀνθρώπων sit μουσικός, idem numerò sunt hic homo & hic ἀνθρώπων, nec tamen idem sunt specie, quia non sunt idem ratione seu essentiâ: hominis enim & ἀνθρώπων essentia est diversa, ut ait Aristoteles.

VI. II. Deus & actus purus, vel ens per essentiâ, sunt idem numerò: significatur enim his vocibus eadem individua res, & idem singulare. At singulare exponitur, quod est unum numerò III. *Metaphys. cap. III. r. 14.* & tamen nec genere nec specie idem sunt; specie enim eadem sunt, quæ sub eadem specie continentur, & genere eadem, quæ sub eodem genere. At Deus juxta communem sententiâ sub nullò est genere, & per consequens sub nullâ etiâ specie.

VII. III. Id, quod asserit Aristoteles: *Quæcumque unum genere sunt (& per consequens etiâ, ea, quæ sunt unum specie, & unum numerò) esse unum analogiâ, verum esse non videtur.* Nam Pe-

trus & Paulus, qui idem specie, & ex consequente idem genere sunt, non videntur esse unum analogia: quæ enim inter eos intercedit analogia? Et res clarissima est in iis, quæ sunt idem numerò: quæ enim inter Marcum Tullium & Ciceronem, quæ voces synonymæ sunt, & idem numerò, imò planè & simpliciter idem significant, intervenit analogia?

IX. Ad I. potest responderi, hunc hominem & ἀνθρωπον vel hunc ἀνθρωπον, intelligendo eundem hominem, esse unum numerò, quantum ad *materiale* scilicet id, quod significatur in recto; atque sic etiam unum esse specie: quod enim utroque termino, *hic homo* & *hic ἀνθρωπος* significatur in recto, est hic homo, verbi gratia, Theseus. At hic vel ille homo, verbi gratia, Theseus, utique est ejusdem essentia, & sub homine tanquam specie specialissima comprehenditur. At quantum ad *formale*, non sunt ejusdem speciei, quia alia est essentia hominis, alia ἀνθρώπος ut ἀνθρώπος est, seu ipsius ἀνθρώπου, h. e. ignorantia, per quam aliquis est formaliter ἀνθρώπος. Hac autem ratione ne unum quidem numero videntur, quia non sunt idem numero *homo* & *ignorantia Musica*.

X. Javellus in *Comp. Log. Tr. IV c. II.* identitatem maximam seu numericam constituit duplicem, *essentialem*, qualem dicit esse inter synonyma, ut Marcum Tullium & Ciceronem; & *accidentialem*, qualem esse statuit, cum idem significa-

tur

tur duobus nominibus. quorum unum substantiam significat, alterum proprium vel accidens ejus, ut si dicam: *Hic homo, hoc risibile, & hoc album, & eundem intelligam.* Quæ distinctio certè fundamentum habet in ipso Aristotele, qui est. *Cap. VII. L. I. Top. Solet autem, inquit, & hoc, nempe idem numero, multis modis dici, & maximè propriè quidem & primùm, quando nomine aut definitione eadem dicuntur, ut indumentum & vestimentum, nec non animal pedestre bipes, & homo. 2. Cum proprio eadem dicitur, ut scientia susceptivus & homo, ut enim, quod natura sursum fertur & ignis. 3. Cum ratione accidentium, ut sedens vel Musicus & Socrates: hæc enim omnia unum numero significant.* Sic Aristotelis primum modum identitatis vocat Javellus *essentialem*, secundum & tertium *accidentalem*.

X. Respondet igitur jam Javellus *identitatem numericam* presupponere reliquis, si sit *essentialis*, h. e. quando idem numero dicitur *αριθμητικῶς*, nempe nomine aut definitione: ut *vestis & indumentum, homo & animal pedestre bipes*, non solum idem numero sunt, sed & specie & genere, ut patet. At si sit *accidentalis*, h. e. cum idem numero dicitur proprio aut secundum accidens, tunc id non necesse esse: id quod probat §. V.

XI. Scaynus in annotationibus dicit, illa esse unum numero non secundum se, sed secundum.

E e e 5 acci-

accidens, quatenus nimirum in Socrate eodem se-
dens vel musicum reperitur. Unde si in Socrate
sunt per accidens unum numero, per accidens es-
se unum & specie, & genere, & proportionem, re-
spectu individui subjecti, in quo sunt, & cui conve-
niat & species, & genus, & analogia quædam.

XII. Ad II. ut respondeam, puto, dici posse, du-
plex esse, individuum vel singulare seu unum nu-
mero: quoddam collocatum est sub specie aliqua,
& per consequens etiam sub genere aliquo, ut Pe-
trus, Bucephalus: quoddam non continetur sub
specie, & per consequens nec sub genere, ut Deus.
Quæ diversitas non occurrit inter genus & speci-
em. Genus enim esse non potest, nisi sub se habeat
speciem, & species non potest esse, nisi sit sub ge-
nere: quod de specie subijcibili manifestum est.
Et ratio diversitatis ea est, quod genus & species
(subijcibilis) sunt correlata. At *individuum, sin-*
gulare, unum numero, sunt voces absolutæ, nec
important formaliter relationem ad speciem aut
genus. Ex quâ doctrinâ sequitur, non posse esse
aliqua idem specie, quæ non sint idem genere:
cùm enim idem specie sint, quæ continentur sub
eadem specie, omnis verò species contineatur sub
aliquo genere, fieri non potest, ut aliquid sub ea-
dem contineatur specie, quin sub eodem quoque
genere contineatur. Potest autem fieri, ut aliqua
sint idem numero essentialiter, nec tamen idem
specie. Si enim aliquod singulare sive idem numero
est,

est
pate
tiali
tiam
tur e
supp
essen
nom
cie c
dici
X
idem
posit
tine
con
diff
seu
tem
spe
X
om
um
nur
idem
ord
que
lian
unu
una

est, quod non continetur sub specie, ex terminis patet, posse esse aliquam numero idem, etiam essentialiter, (ut Deus, & actus purus seu ens per essentialitatem) quæ non sunt idem specie. Limitanda igitur erit Regula; *Identitas numerica essentialis præsupponit specificam.* Sive; *Quæ sunt idem numero essentialiter, sunt idem specie, nisi res significata per nomina sit singulare seu unum numero, sub nulla specie contentum.* Hæc mea est, salvo aliorum iudicio, responsio.

XIII. Quod si cui placeat respondere; *Quæ idem numero sunt essentialiter, idem esse specie, vel positivè sive formaliter, quia scilicet sub unâ continentur specie, vel negativè, quia scilicet non continentur sub diversis speciebus, seu quia non differunt specie, (quâ ratione Deus & actus purus seu ens per essentialitatem sunt idem specie, non autem specie differunt, h. e. non sunt sub diversis speciebus) illi per me id facere licebit.*

XIV. Quantum ad III. omnino arbitror, non omnes alios modos identitatis præsupponere eum, qui est *κατ' αναλογiam*, quod vel in iis, quæ numero idem sunt, manifestum est. Non enim est identitas analogica, nisi inter duas diversas res in ordine ad alias duas res, in hoc scilicet consistens, quod hæc res ad illam ita se habet, sicut alia ad aliam. At in identitate numerica, imprimis quæ est unum numero essentialiter, non sunt duæ res, sed una simpliciter, & nullâ ratione, à se differens.

XV.

XV. Verùm in loco Aristotelis non levis meo iudicio, est difficultas. Fonseca in illum textum plures affert responsiones, quarum duæ si non satisfaciunt, nescio quid dicendum sit. Prima est, quod cum Aristoteles tradit, *omnia ea, quæ sunt genere, & per consequens etiam, omnia ea, quæ sunt specie & numero idem, esse unum analogia*, sensum esse negativum diversitatis analogicæ, quasi dictum sit, *non esse diversa secundum analogiam*. Quem exponendi modum etiam §. III. adduximus, nec parum est usitatus ille apud Autores. Altera est ea: quæ cum aliquo sunt idem numero, vel specie, vel genere, esse etiam analogicè eadem cum aliquo, licet non cum eodem, cum quo scilicet dicuntur idem numero vel specie vel genere. Vult nimirum hoc, quod licet v.g. inter Ciceronem & Marcum Tullium, qui idem numero sunt, nulla intercedat analogia, cum significatum horum nominum planè sit idem, Ciceroni tamen eum alio intercedat aliqua analogia. Quæ tamen responsio dura, neque instituto Aristotelis consentanea Fonseca videtur, eam tamen innui a Scayno in verbis suprâ citatis existimo. Alias responsiones, & inter eas etiam illam, quam Soarius in Indice locuplet. proponit, quæ mihi non probantur, adducere & examinare tempus non permit-

tit.

REGU.